

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/36

KARAR NO : 1987/40

ÖZET: a) Sıkıyönetimin kaldırılmasında sonra, adli ceza yargılama mercilerinin açılan ve görevsizlik kararı verilen davaların 1402 sayılı Kanun'un 23/3. maddesi uyarınca aynı yargı yerinde görülme gerektiği,

b) Aynı Kanun'un 13/b. maddesindeki "bağlantı" koşulunun gerçekleşmemesi durumunda da davanın sıkıyönetim askerî mahkemesinde görülemeyeceği hk.

K A R A R

TCK.497/2, 522, 525, 64, 36, 40

Davacı : K.H.

Sanık : Sebahattin Yılmaz

O L A Y : 1- 23.2.1979 tarihinde Korkuteli İş Bankası Şubesi silahlı

kişilerce soyulmuş, olayın akabinde sanık Sebahattin Yılmaz yapılan takip sonucu güvenlik kuvvetlerince yakalanmıştır.

2- Korkuteli C. Savcılığı; 13.2.1979 günlü, 1979/125-4 sayılı talepname ile soygundan sonra hüviyeti tesbit edilen sanık Hasan Akçay'ın, hüviyetleri henüz tesbit edilemeyen iki arkadaşı ile ve öteki sanık Sebahattin Yılmaz'a ait araçla Korkuteli'ne gelerek Korkuteli İş Bankası Şubesini silah tehdidi ile soydukları ileri sürerek sanık Hasan Akçay ve Sebahattin Yılmaz haklarında ilk soruşturmanın açılmasını istemiştir.

3- Korkuteli Sorgu Hakimliği, 20.2.1980 tarihinde, 1979/7-9 sayılı karar ile; sanıklar ve hüviyetleri henüz tesbit edilemeyen iki arkadaşının 23.2.1979 günü Korkuteli İş Bankası Şubesini silah tehdidi ile soydukları ve böylece silahlı yağma suçunu işlediklerinin tekmil dosya münderecatından anlaşıldığından bahisle yakalanan sanık Sebahattin Yılmaz'ın eylemine uyan TCK.nun 497/2., 522., 525., 64., 36., 40. maddelerine göre tecziyesi için son soruşturmanın Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılmasına, yakalanamayan sanık Hasan Akçay hakkındaki tahkikatın muvakkaten tatiline karar vermiştir.

4- Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1980/48 esasına kaydolunan dosyada, sanığın yargılanmasına başlanmış, ancak yargılama sırasında soygun olayının esas faili olan ve vaktinde yakalanamayan Hüseyin Tuğ ve Kemal İmamoğlu'nun TCK.nun 146. maddesini ihlalden dolayı açılan dava üzerine İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesinde yargılandıkları tesbit olunmuş ve Korkuteli İş Bankası Soygununa katılan bu sanıklarla ilgili beyanları muhtevi zabıt örnekleri istenmiş, İzmir Sıkıyönetim Komutan-

lığı 17.7.1980 günlü, 1980/27 sayılı yazı ile, anılan sanıklarında dahil olduğu gizli örgütün 23 yönetici ve üyesi hakkında İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı yetkisizlik kararı verilerek soruşturma dosyasının İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığına gönderildiği bildirilmiştir. Anılan yetkisizlik kararının 9. sayfa sında, soyguna katılan tüm sanıkların soygun fiiline yer verildiği görülmüştür.

5- Elde olunan bu ip uçlarından sonra soygun olayına katılıp o anda hüviyeti tesbit olunamayan Kemal İmamoğlu ve Hüseyin Tuğ hakkında; Korkuteli C. Savcılığı ca 8.8.1980 günlü, 1980/276-30 sayılı talepname ile, bu sanıklarında banka soygunu olayına katıldıkları ileri sürülerek haklarında ilk soruşturma açılması istenmiş, Korkuteli Sorgu Hakimliği 2.9.1980 gününde, 1980/21-36 sayılı ile, sanıkların silahlı soygun suçunu işledikleri dosya münderecaatından anlaşılacakla eylemlerine uyan TCK.nun 497/1 522., 525., 31.,33., ve 6136 sayılı Kanununun 12. maddelerine göre cezalandırılmaları ile son soruşturmanın Antalya Ağır Ceza Mahkemesinde açılıp yapılmasına karar vermiştir.

6- Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1980/185 esasına kaydedilen bu dava ya ilişkin dosya, 7.11.1980 gününde, 1980/ 185-196 sayılı kararı ile aynı mahkemenin yukarıda adı geçen 1980/48 esasa kayıtlı dava dosyası ile birleştirilmiş ve yargılama ya üç sanık hakkında bu dosya üzerinden devam edilmiştir.

7- Bu arada her üç sanıkla ilgili bu dosyanın İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1980/957 esasına kayıtlı ve İzmir Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın yetkisizlik kararı ile İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığına gönderdiği 23 sanıkla ilgili olup bu savcılıkça kamu davası açılan dosya ile birleştirilmesi konusunda görüş alınmak üzere 1980/48 sayılı dosya İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'ne gönderilmiş, bu mahkeme anılan dosyayı, kendilerinde devam eden 1980/957 sayılı dosya ile birleştirildiğini bildirmiş, Antalya 1. Ağır Ceza Mahkemesi'de 5.5.1981 gününde, 1980/48-78 sayılı ile mahkemelerinin 1980/48 esasına kayıtlı dosyanın İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1980/957 esas sayılı dosyası ile birleştirilmesine ve dosya esasının kapatılmasına karar vermiştir.

8- İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi; 8.11.1984 gününde, 1980/957 esas sayılı davayı sonuçlandırmış, 1984/430 sayılı kararın 427. sahifesi 4. bendinde sanıklardan Sebahattin Yılmaz hakkında Korkuteli Sorgu Hakimliği'nin son soruşturmanın açılması kararı ile, iddianame hazırlanmadan doğrudan sıkıyönetim askeri mahkemesine dava açılmış olmakla, adı geçen sanık hakkında davanın tefrikine karar vermiştir. Ancak, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı 27.9.1984 günlü 1985/75910 sayılı yazı ile, usulüne uygun dava açılmış olmakla tefrikli dosyası askeri

mahkemeye göndermiş, bu kez dosya İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1985/399 esasına kaydedilmiştir.

9- İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi; 21.10.1985 tarihinde, 1985/399 esas sayı ile; sanık Sebahattin Yılmaz'a ait dosyanın Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin birleştirme kararı uyarınca mahkemelerine geldiği, oysa bu birleştirme kararının sıkıyönetim askerî mahkemesinde iddianame veya görevsizlik kararı yerine geçemeyeceği, gerekçesiyle dosyanın Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilerek, görevsizlik kararına bağlanıp kesinleştikten sonra mahkemelerine iadesine karar vermiştir. Dosya Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

10- Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi; 22.11.1985 tarihinde, 1980/48- 1981/78 sayılı ek kararı ile sanık Sebahattin Yılmaz'ın eyleminin sıkıyönetim askerî mahkemesinde davası görülen sanıklara atılı eylemle birlik içinde olduğu, suçun örgüt adına işlediği gerekçesiyle mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

11- 1. Ordu Komutanlığı Sıkıyönetim 2 Nolu Askeri Mahkemesi; 28.11.1986 tarihinde, 1986/104-237 sayı ile; "soygun olayının öteki iki sanığı hakkındaki davanın TCK.nun 146/1. den mahkumiyetle sonuçlandığı, işbu davadan tefrik edilen sanık Sebahattin Yılmaz hakkındaki davanın ise, sıkıyönetim mahkemesinde görülen davalarla örgütsel olarak bağlantısının bulunmadığı, bu sanığın soygun eylemine yasa dışı bir örgütün amacını gerçekleştirmek için feran katıldığı hususunda bir iddia ve delil olmadığı, bu sanığın eylem ortakları öteki sanıkların amacını bildiği hususunun açıklığa kavuşmadığı bu duruma göre sanığın silahlı soygun suçunun örgütsel nitelikte bulunmayıp sıkıyönetim ilânına neden olan örgütsel nitelikli yaygın şiddet eylemi sayılamıyacağı gerekçeleriyle mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

Görev uyuşmazlığı; Böylece, sanık Sebahattin Yılmaz hakkında Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 22.11.1985 günlü, ve 1980/48- 1981/78 sayılı karara ek aynı sayılı görevsizlik kararı ile İstanbul Sıkıyönetim 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 28.11.1986 günlü, 1986/104-237 sayılı görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur.

Dosya, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığının 11.3.1987 günlü 1987/90557 sayılı yazısı ekinde görev uyuşmazlığının çözümü için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiş ve 16.3.1987 günü mahkemeye intikal ederek 1987/36 esasına kaydedilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Mebrure Gözdemir, A.Mazhar Akman, Türkan Güven, Ergun Argon, A. Vahap Özaslan ve Yavuz T. Özgen'in katılmaları ile yaptığı, 30.3.1987 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim M. İlhan Dinç'in raporu ile dos-

yadaki belgeler; okunduktan, toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ertan Urunga'nı Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gerçi görüşülüp düşünüldü:

Görev uyuşmazlığı 23.2.1979 tarihinde Korkuteli İş Bankası Soygunu olayına katılan sanıklardan sadece Sebahattin Yılmaz hakkında Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi ile İstanbul 1. Ordu Komutanlığı Sıkıyönetim 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin verdikleri görevsizlik kararları nedeniyle oluşmuştur.

Sanığa atılı suç, tüm yurttta 12.9.1980 günü ilân olunan sıkıyönetimden üç aydan önce 23.2.1979 tarihinde Antalya ili Korkuteli ilçesinde işlenmiştir.

Suçun işlendiği Antalya ili Korkuteli ilçesinde sıkıyönetimin 19.3.1985 ve Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesince görevsizlik kararına bağlanarak İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde görülmek üzere gönderilen dosyanın karara bağlanacağı bu mahkemenin görev yaptığı İstanbul ilinde sıkıyönetimin 19.11.1985 tarihinde kaldırılması karşısında, 1402 sayılı Kanunun 23. maddesi gözönünde tutularak görevli yargı yerinin belirlenmesi gerekir.

Söz konusu 23. maddede aynen "sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askerî mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder.....Adı geçen mahkemeler 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun hükümlerini uygular.....kamu davası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tatiline karar verilen davalar durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili merciiilere gönderilir." denilmektedir. Burada açıklığa kavuşturulması gerekli husus 23. maddenin 1. fıkrasında yer alan ve görevi düzenleme bakımından sıkıyönetimin kaldırılması durumu için değişik bir kural getiren "sıkıyönetim askerî mahkemelerinde görülmekte olan davalar" deyişimi olmaktadır. Kanun koyucunun anılan 23. maddede düzenlemeyi getirmekteki amacı sıkıyönetim askerî mahkemelerinde açılmış bulunan davaların sıkıyönetim kaldırılmış olsa dahi aynı mahkemelerce sonuçlandırılması ve henüz kamu davası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tatiline karar verilen davaların bu mahkemelerin görevi dışında bırakılmasıdır.

Bilindiği gibi kamu davası yöntemine uygun bir iddianame ile savcılıkca açılabilceği gibi değişik yargı düzeni içinde yer alan mahkemelerden birisinin diğer ceza mahkemesinin görevli olduğu gerekçesiyle verdiği görevsizlik kararı ile de açılabilir. Öğretide duruşmada verilen görevsizlik kararının son soruşturmanın açılması anlamını taşıdığı kabul edilmekte bu nedenle uygulamada ceza mahkemelerince verilen görevsizlik kararları son soruşturmanın açılmasına ilişkin bir kararın bütün sonuçlarını

doğurmaktadır. Yani yargı yolunu değiştiren bu tür bir görevsizlik kararı, kararda görevli olduğu belirtilen diğer ceza mahkemesinde iddianame yerine geçmekte ve onun git kamu davasını açabilmektedir. Böyle olunca görevsizlik kararı ile dava kendisine gele ceza mahkemesinin iddianame ile kendisine kamu davası açılmış gibi duruşma yaparak d yı sonuçlandırması gerekmektedir. Ancak, ayrı yargı düzeni içinde bulunan ceza mahkem lerince verilen görevsizlik kararlarının iddianamenin bütün sonuçlarını doğurarak aynı şartlara tabi olması bu görevsizlik kararının kesinleşmesi ile mümkündür.

Adli ceza yargılama merciilerince verilen görevsizlik kararları ile sıkıyö netimin kaldırıldığı bölgedeki sıkıyönetim askerî mahkemelerine gönderilen dava dosya larında 1402 sayılı Kanunun 23. maddesinin öngördüğü biçimde "görülmekte olan bir dava nın" bulunduğu kabul edilebilmesi için, görevsizlik kararının sıkıyönetimin kaldır ılış tarihinden önce kesinleşmiş olması gerekir. Bunun tersi bir düşünceyi sıkıyönetim askerî savcısına dahi sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra bu mahkemelerde dava açma yetkisi tanımayan 23. maddenin 3. fıkrasındaki hükümlerle bağdaştırma olanağı bulunmamak tadır.

İstanbul'da sıkıyönetim 19.11.1985 tarihinde kaldırıldığına göre Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesince sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra 22.11.1985 günü verilen ve 10.12.1985 günü kesinleşen görevsizlik kararına konu olan suçla ilişkin olarak, İs tanbul Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nde 1402 sayılı Kanunun 23. maddesinin öngördüğü biçimde görülmekte olan bir davanın bulunduğunu kabul olanaksızdır.

Bu itibarla anılan davaya İstanbul Sıkıyönetim 2 Nolu Askerî Mahkemesi'nde bakılması mümkün değildir.

Kaldığı; bir an için kamu davasını İstanbul Sıkıyönetim 2 Nolu Askerî Mahke mesinde süresi içinde, yani İstanbul ve bölgesinde sıkıyönetim kalkmasından önce açıl mış olduğunun kabul halinde dahi, sanığa atılı suçun sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce Antalya'da işlenmesine ve sıkıyönetim askerî mahkemelerinin el koyduğu davalar la genel ve ortak amaç içinde ve Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 4.5.1981 günlü, ve 1/1 sayılı ilke kararında öngörüldüğü biçimde örgütsel ve organik olarak bağlantılı olduğu konusunda dosyada yeterli somut kanıt bulunmadığı, keza sanığın soygun eylemine yasa dışı bir örgütün amacını gerçekleştirmek için feran katıldığı hususunda bir iddia ve delil olmadığı cihetle 1402 sayılı Kanunun 13/a-b maddesindeki süre ve bağlantı ko şulları da gerçekleşmediğinden davanın bu yönüyle de İstanbul Sıkıyönetim 2 Nolu Askerî Mahkemesi'nin görevi dışında kaldığı kuşkusuzdur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle davanın Adli Yargı yerinde görülmesine ve Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 22.11.1985 günlü, 1980/48- 1981/78 sayılı ek görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine bu nedenle Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 22.11.1985 günlü, esas 1980/48, karar 1981/78 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 30.3.1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Servet Tüzün

Üye

Mebrure Gözdemir

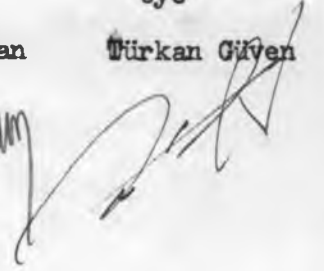
Üye

A.Mazhar Akman

Üye

Türkan Güven

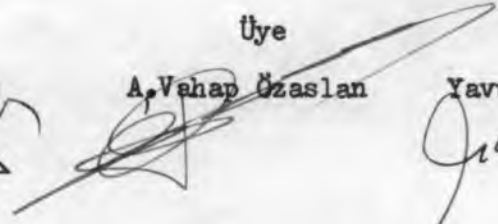
Üye

Ergun Argon

Üye

A.Vahap Özasan

Üye

Yavuz T. Özgen

